

213

8
=

NEDERLANDSCH
GODSDIENSTIG TRAKTAAT-GENOOTSCHAP.

N°. 676.

HET TEGENWOORDIG OORDEEL.

DOOR

J. H. GUNNING JR.

AMSTERDAM,
D. B. CENTEN.

1879.

214

Er is in de wereld veel meer wanhoop dan wij denken. Zoolang de mensch zijn Heiland niet kent, ligt op den bodem van zijn hart een zekere wanhoop, een moedeloosheid om het hoogste doel te bereiken. Vandaar de slapheid, de halfheid van het leven der meesten. Eerst het geloof geeft den moed, die den ganschen mensch vernieuwt. Want om te kunnen werken, moet ik er van overtuigd zijn dat ik slagen zal, dat het ideaal bereikbaar is. En dit ziet de geloovige voor zijn oogen in Jezus Christus, den Verhoogde aan Gods rechterhand. In hem is het te zien, dat onze bestemming bereikt *kan* worden, omdat zij bereikt *is*.

„Laag bij den grond, enkel van genade leven.” Enkel van genade te leven, zou dat wel zoo heel laag zijn? of zou het wellicht het hoogste zijn, daar een mensch toe kan opklimmen, de volle waarheid van zijn wezen en bestemming?

Jaloerschheid op iemands anders gaven is hoogmoed, door welken gij meent dat u die gaven en de eere welke zij brengen, even goed als uwen broeder, of beter, toekomen. Dit is een zondig opstaan tegen Gods beschikking. Maar het is tevens een groote verarming van uzelf. Zoodra gij uwen broeder de gaven die hij heeft niet alleen gunt maar er u oprecht in verheugt, worden die gaven ook de uwe mede. Gij geniet er van, als waren ze uwe eigene. Er zijn in de wereld, onder de menschen rondom ons, zeer vele gaven. Als wij daar jaloersch op zijn, verkleinen wij ze, willen ze niet zien, trachten ze te ontkennen. Zoo zijn ze ons dan tot aanstoot en hindernis. Maar erkennen wij die gaven met de blijdschap der liefde, zoo worden ze terstond mede de onze. Een tuin zijn ze, langs welken wij vroeger misschien met een minachtenden glimlach, met een heimelijke of uitgesproken verdenking, in elk geval zonder blijdschap heenwandelden zonder er in te gaan. Nu echter treden we binnen, verlustigen ons in den geur en de schoonheid der bloemen, den rijkdom der vruchten, en bidden voor den eigenaar in stilte om al wat hij noodig heeft om een trouw rentmeester over al dit toevertrouwd goed te zijn.

HET TEGENWOORDIG OORDEEL.

Het tegenwoordig oordeel! Dat klinkt u misschien vreemd. Het *toekomstig* oordeel, dat verstaan wij. Ons allen is gezet, eenmaal te sterven en daarna het oordeel. Dat is ontzachelijk; een mensch wordt van zelf ernstig als hij er aan denkt. De Zoon des menschen zal gezeten zijn op den troon, en allen zullen aan zijn rechterhand of aan zijn linkerhand gesteld worden. „De goddeloozen zullen gaan in de eeuwige pijn, de rechtvaardigen in het eeuwige leven.” O aan welke zijde zal ik staan? aan welke zijde die velen, welke ik liefheb, in wier lot ik innig belang stel? Gewichtige, ontroerend ernstige vraag!

O Jezus, dat ik nooit vergeet
Dat ge over alles wat ik deed
Hierna de Rechter eens zult wezen;
Opdat ik hier bij elken plicht,
Bij ieder werk, door mij verricht,
Uw uitspraak afwacht zonder vreezen,
En juich, daar ik Uw toekomst eer,
„Kom Jezus! ja kom haastig, Heer!”

Maar zie, wij vergeten dat de toekomst niets opleveren kan, dat niet in het heden gegrond zij. Al wat eens zal te voorschijn treden, is in het tegen-
N°. 676.

woordige reeds groeiende. Er is niets verborgen, sprak de Heer, wat niet zal openbaar worden. Dat wil ook zeggen: er zal niets openbaar worden, of het bestaat thands reeds in verborgen gestalte.

Zoo is ook het toekomstig oordeel dat wij tegemoet gaan, reeds een tegenwoordige werkelijkheid. Wij mogen, gelijk onze titel doet, van een „tegenwoordig oordeel” spreken. En het is bij uitnemendheid vruchtbaar voor ons geestelijk leven, dat veel te doen. Alles wat wij van de toekomst wachten, hopen of vreezen, moeten wij er op aanzien dat het thans reeds bestaat. Zoo wij dat doen, dan wordt de „leer der laatste dingen” van welke velen een voorwerp van ijdele, althans onvruchtbare nieuwsgierigheid maken, inderdaad een kracht voor het leven, een heiligend richtsnoer. Jezus, die verkondigt dat hij eens als Zoon des menschen zal zitten op den rechterstoel en de wereld oordeelen, zegt ook dat hij *thands* reeds oordeelt. Johannes verklaart:

„Dit is het oordeel dat het licht in de wereld gekomen is, en de menschen hebben de duisternis liever gehad dan het licht, want hunne werken waren boos.”

En de Heer zelf zegt:

„Ik ben tot een oordeel in de wereld gekomen, opdat die zien, blind worden, en zij die blind zijn, ziende mogen worden.”

Dat oordeel voltrekt hij nog heden ten dage in de wereld. Terecht beschrijft ons oud leerboek het aldus: „de Zoon van God vergadert, beschermt en

227

onderhoudt zich uit het gansche menschelijk geslacht een gemeente ten eeuwigen leven uitverkoren. Hij doet dat door zijn woord en Geest, en leidt haar tot éénigheid des waren geloofs, van den beginne der wereld tot aan haar einde." (Zie den Heidelb. Catechismus op de vraag naar de „christelijke Kerk"). Dus de werkzaamheid door welke de Heer zich de gemeente vergadert, is een oordeelen, een scheiden, een afzonderen van de wereld om de aldus geheiligden verder op te leiden tot volkomenheid. Hij doet dat door zijn Geest en Woord. De Heilige Geest, die van den Vader en den Zoon uitgaat, is zelf in de hoogste mate Persoon, en vormt ook onze persoonlijkheid, door ons van zonde te overtuigen. Gelijk iemand in een bezonken poel door het heldere water dat boven op ligt, heen zou steken en in den grond daar beneden roeren, en dan allerlei onreinheid die tot nog toe rustig onaangevochten daar beneden lag, zou opgewoeld en openbaar worden: zoo maakt de Heilige Geest in ons velerlei zonde, ja den onreinen, voor God gansch verdoemelijken staat onzer harten openbaar, doch om ze dan te reinigen en te genezen. Door het Woord geschiedt verder die oordeelende werking. Jezus noemt zijn woorden geest en leven, omdat zijn persoon geheel van God vervuld, geheel rein is. Daarom kan hij „het Woord" zelf zijn, de volheid aller waarheid, en ook van alle openbaring dier waarheid kan hij in zich dragen. Het woord Gods, alzoo van hem uitgaande, is „levend en krachtig, en scherpsnijdender dan enig tweesnijdend zwaard, en doordringende tot

de verdeeling van ziel en geest, van samenvoegselen en merg, en oordeelende de gedachten en de overleggingen des harten. „En er is geen schepsel onzichtbaar voor Hem: maar alle dingen zijn naakt en geopend voor de oogen desgenen met wien wij te doen hebben.” Ja, alle dingen toonen nu, naakt en geopend, hun waren aard: alles komt te voorschijn zooals het waarlijk en inderdaad bestaat. „Er is geen schepsel onzichtbaar voor Hem.” Dat beteekent niet maar dat God alomtegenwoordig is, zooals de menschen het zoo dikwijls zeggen zonder zich er veel aan te storen, omdat zij die alomtegenwoordigheid Gods houden voor iets rustigs, iets waarbij alles blijft zoo als het is. Neen, het beteekent dat er een almachtige, allesdoor-
dringende werking is die alle dingen er toe brengt om hun eigen aard te toonen, om zich te openbaren zooals ze werkelijk zijn. En die werking Gods is in Jezus Christus tot haar volle kracht gekomen. Jezus Christus, ons Hoofd, de Heiland wien alle macht gegeven is in hemel en op aarde, hij is ook bij ons, hij oordeelt ons binnenste en ons leven — door hem verkeerem wij onder dat *tegenwoordig oordeel* waar wij in deze bladzijden van spreken.

Wat ik er meê bedoel wil ik nog nader uitleggen door een woord des Heeren dat hij hier op aarde gesproken heeft, en dat zijn oordeelende beteekenis ook voor ons heeft, zoodat de Heer deze werking er door oefent.

Tot den kranke te Bethesda (Joh. 5) sprak hij: „wilt gij gezond worden?”

„Wilt gij?” dat is ook voor *ons* de groote vraag. Gelijk deze kranke met vele woorden den Heer antwoordde dat hij zelf wel zou willen, maar ach! er waren vele beletselen, die hem nu achtendertig jaar lang hadden opgehouden. Jezus neemt echter die verontschuldigen niet aan, maar antwoordt op zijn neerslachtig verhaal: „Sta op, neem uw bed op, en wandel!” En het woord des Heeren wekt in des kranken hart het geloof waardoor hij het aangrijpt, en gezond wordt.

Zoo bewerkt het woord van Jezus ook thands in ons een gericht, een tegenwoordig gericht. Een scheiding tusschen „ik zou wel willen,” en „ik wil”. Tusschen die twee is een onmetelijk onderscheid, maar de meesten beseffen het niet.

Wilt gij zalig worden? vraagt u de Heiland.

„O hoe gaarne zou ik willen!” antwoordt ieder. Met een enkele uitzondering van hen die reeds te verhard, te onverschillig zijn geworden om iets van die vraag te verstaan, verklaren toch verreweg de meesten: „Zalig worden, behouden worden, o ik zou er alles voor willen geven. Ik zou niets liever willen dan dat. Ik vraag er den Heer ook gedurig om, dat Hij het mij moge schenken. Maar tot nog toe heb ik die verzekering niet. Tot nog toe wandel ik in onzekerheid. O hoe innig zou ik mij verblijden indien ik het u anders kon zeggen; indien ik met zekerheid kon betuigen: ik weet dat ik Jezus' eigendom ben.”

Weet gij nu wel, mijn broeder! wat het woord des

Heilands: „Sta op en wandel!” voor u zou beteekenen? Het zou voor u zijn: „kom van *„ik zou willen”* tot *„ik wil.”*”

Want laat mij u hier iets zeggen dat u misschien hard en overdreven zal klinken, maar dat toch volkomen wáár is:

„Ik zou wel willen” is in den grond niets anders dan: *„ik wil niet.”*

Dit is zeer duidelijk. Wanneer de gevangene zegt: *„ik zou vrij rondwandelen, indien ik niet opgesloten zat”* — zoo beteekent dit toch eenvoudig niets anders dan: ik wandel *niet* rond. Evenzoo: *„ik zou gezond zijn, als ik geen krankheid had,”* beteekent: ik ben *niet* gezond. Evenzoo: *„ik zou willen, als ik niet — — beteekent: „ik wil niet.”*

Achter dat *„ik zou willen”* volgt iets anders. Wat dan? Ja, daar op komt het juist aan. Dat is juist wat de meeste menschen zich ontveinzen.

Achter *„ik zou wel willen”* staat in het hart, zonder dat de mensch het weet, een *beletsel* geschreven. *„Ik zou wel willen, als het maar niet een opoffering kostte, tot welke ik ongezind ben.”* Ik zou willen gelooven, *indien ik maar niet* mijzelf verlooohenen moest.

Ik zou willen mij bekeeren en een kind Gods zijn, *indien ik maar niet* met mijn hoogmoed, of met welken vorm van mijn wereldliefde dan ook, moest breken.

Bij voorbeeld, in zijn *„Bekentenissen”* verhaalt Augustinus, dat toen zijn hart reeds van de noodza-

kelijkheid der bekeering overtuigd was, maar hij er nog altijd niet toe komen kon om de zondige betrekking tot een zekere vrouw te verbreken, hij meermalen gebeden heeft: o God, geef mij kuisheid, *maar nog niet!*

De Heer zag te Bethseda den kranke ernstig aan, nadat deze met vele woorden zijn bezwaren uitgesproken had, en zeide toen: „Sta op, neem uw beddeken op, en wandel.” Het woord des Heeren wekte geloof, levenslust, nieuwen moed in dezen kranke — en zie, hij stond op, en wandelde, en was genezen.

Zoo ook zegt de Heer tot u, die „zoudt willen”: „wil en doe!”

Ja, dat zegt hij. Want de Heilige Geest is gegeven. In zijn woord komt Jezus zelf met de kracht des Heiligen Geest tot ons. De Heilige Geest is juist de kracht door welke wij kunnen *willen*. Het is God die in u werkt beide het willen en het werken, geen krachteloos maar een krachtig, een werkend willen, naar zijn welbehagen. Door zijn opstanding en verhooging en door de gave des Heiligen Geestes heeft de Heer nu juist dit bewerkt dat wij ons bekeeren en kinderen Gods worden *kunnen*. Een wedergeboren mensch is zulk een, die van een krachteloos wenschen tot een werkelijk willen is overgegaan.

Waarom is die kracht in Jezus' woord? Omdat nu, daar hij verhoogd is, in elk zijner woorden de geheele Christus tot ons komt. Al de kracht die Hem eigen is, legt hij nu in elk der woorden die

hij tot ons spreekt. En welke kracht is in hem? „Mij is gegeven alle macht in hemel en op aarde” zegt hij. Met zijn persoon is ook zijn werk verhoogd. Op aarde kon hij slechts wonderen doen, d. i. een deel van den mensch, een deel van zijn lichaamlijk leven, tot een aardsche gezondheid terugbrengen. Maar thands brengt hij door zijn woord, door de kracht die daarin woont, den geheelen mensch tot volle algeheele gezondheid terug. Dit openbaart zich wel is waar nog slechts zeer aanvankelijk. Wij hebben nog zonde, wij zijn nog onderworpen aan den dood. Maar wat aanvankelijk is, het is daarom niet minder werkelijk in ons.

Nu kunnen wij den vollen ernst, de geheele beteekenis van Jezus' woord tot den kranke aanvaarden. „Neem uw bedden op”. Dat wil zeggen voor ons: Wat u vroeger droeg, dat moet nu door u gedragen worden. De geheele toestand des levens droeg u tot nog toe, als een bed waarop gij uitgestrekt laagt. Nu moet gij zelf dien toestand opnemen, beheerschen en wegdragen. Het is met andere woorden wat de Heer tot den rijken jongeling zeide: ga heen, verkoop al wat gij hebt en geef het weg, en kom dan en volg mij. Velen denken dat de Heer aan dien jongeling slechts een soort van proefneming wilde doen: dat hij dit eigenlijk slechts zeide om te zien of de jongeling hem al of niet gehoorzamen zou. Neen, het was bij den Heiland zeer ernstig gemeend: en niet alleen voor dien rijken jongeling maar voor ieder onzer geldt hetzelfde.

Het koninkrijk der hemelen is een parel, die niet kan gevonden worden of men moet „al wat men heeft verkoopen” om haar te koopen. Een schat in den akker, voor wien men eveneens „al wat men bezit, moet verkoopen” om hem te verkrijgen. Dit geldt niet slechts voor enkele bijzondere menschen, maar voor ons *allen*. Zoo *iemand* achter mij wil komen, spreek de Heer, die verloochene zichzelf, en neme zijn kruis op alle dagen, en volg mij. Wij allen moeten ons werkelijk even goed als deze jongeling inwendig van al wat wij hebben in deze wereld, *los* maken, het opgeven; wij moeten het van ons afgevezen, verkocht hebben. „Wie achter mij wil komen, neme zijn kruis op.” Een ter dood veroordeelde die zijn kruis op zich neemt, gereed om naar de strafplaats te gaan, is der wereld afgestorven. Geef hem op dit oogenblik een koningstitel, de hoogste menschelijke eere, alle schatten der aarde, hij taalt er niet naar, want hij gaat ter dood. Eerst als wij er zoo over denken, is het geestelijk leven een werkelijkheid. Anders is het een gevaarlijke vertooning. Ja gevaarlijk. Want waarom is b. v. het tooneel, de schouwburg, zoo gevaarlijk? Omdat de toeschouwer gedurig in geestdrift geraakt voor iets edels en groots dat hij daar op de planken ziet uitvoeren. Maar dan gaat hij naar huis, en eet en drinkt en doet alles als naar gewoonte. Niets is er bij hem veranderd, alles gaat zijn gewonen gang. De geestdrift die in hem opgewekt was, door dat hij

die schoone dingen daar in den schouwburch zag, is weêr weggedampt, er is geen daad des levens bij hem uit gevolgd. Welnu, dan is zulk een mensch niet *dezelfde* gebleven, maar hij heeft *schade* geleden. Ja schade, want die mensch wordt inwendig onwaar. De woorden verliezen voor hem hun kracht. In de oude dagen zeiden de christenen: „ik geloof in Jezus Christus” — en zij wisten dat dit beteekende: ik word voor de leeuwen geworpen. Zij zeiden, beleden het, en die belijdenis was een daad: sterk en heerlijk in 's Heeren kracht gingen zij ter doodsoverwinning. Thands zegt zulk een mensch: „ik geloof in Jezus Christus” — en hij blijft rustig zitten en verloochent zich niet en neemt geen kruis op: het is een verzwakking, een bederven van de geestkracht. Het belijden van Christus zonder het daarbij komend offer des geheelen levens is een hoogst gevaarlijke zaak, een vervalsching van denken en gevoelen, een krachteloos maken van het geheele bestaan. Een mensch die Jezus als den Christus naar de heilige Schriften belijdt en daarbij een alledaagsch, niet uit den dood opgestaan leven leidt, zulk een mensch pleegt in geestelijken zin een onophoudelijken zelfmoord. De krachtvolle ongeloofige, die met den Christus geheel gebroken heeft, is een veel meer wáár, aan zichzelf gelijk wezen, dan hij.

Maar nog eens, alleen Jezus Christus zelf brengt er ons toe, alles te verlaten om hem te volgen. Zijn eeuwige liefde schenkt ons die kracht. „De liefde

van Christus dringt ons, als die dit oordeelen dat indien één voor allen gestorven is, zij dan allen gestorven zijn. En hij is werkelijk voor allen gestorven, opdat degenen die leven, nu niet meer voor zichzelf leven, maar dien die voor hen gestorven en opgewekt is." Zoo moet gij u dagelijks voor hem plaatsen, en hem zijn woord tot u laten spreken, zijn woord waarin zijn geheele persoon, zijn geheele eeuwige liefde tot u spreekt en tot u komt. Dan *oordeelt* u dat woord. Het volbrengt in u het *tegenwoordig oordeel*, over hetwelk wij spreken. Het veroordeelt u gestadig in al wat er verkeerd, klein-geestigs, onreins, onwaars in u is; en Hijzelf geeft u dan de kracht om door den Heiligen Geest dat-gene wat gij in u veroordeelt, ook werkelijk weg te werpen en een nieuw mensch te worden. Dit gaat het gansche leven dóór. Het begin is, dat hij tot u zegt: *uwe zonden zijn u vergeven*. De last der schuld, de zwaarte des vloeks, des doods die u onderdrukt, waarin gij onrein geboren zijt, is door Jezus' zoenofferande van u weggenomen. Nu staat Hij weder voor u als de Meester, de Verlosser, de overste Leidsman en Voleinder des geloofs. Hij *oordeelt* u alle dagen, door den gloed zijner eeuwige liefde, tot reiniging en behoudenis. Zie toe dat gij hem die spreekt, niet verwerpt. Indien gij zijn woord met uw verstand, met uwe verbeelding, met een stichtelijk gevoel aanneemt, maar het niet door het offer des levens, dáár waar God het u aanwijst, achter-

volgt, zoo oordeelt dat woord u tot verderf: want dan wordt gij een alledaagsch naamchristen, een smakeloos zout, een doode die rondloopt met den schijn van leven. Maar indien gij Jezus' woord laat gelden voor hetgeen het *wil* gelden, zoo geeft het door den Geest die er in is, daar de Heer zelf er meê tot u komt, de kracht tot vernieuwing. Zoo wordt, in gedurig voortgaan van *het tegenwoordig oordeel*, aan u het Schriftwoord vervuld: „indien wij onszelven oordeelen, wij zullen met de wereld niet geoordeeld worden.”

Nutter ging nog een der dagen
 Dit geheele wereldrond
 Dan Uw god'lijk welbehagen,
 Dan één stip daarvan te grond.
 Hier verdwijn' wat ooit moog blinken,
 Vrienden, rijkdom, eer of staat;
 Laat het vallen, laat het zinken,
 Niets besta dan deze Raad.

Wie een zwaar offer heeft te brengen, een moeielijken strijd heeft door te staan, zingt deze woorden sidderende. Ze schijnen hem hard, en al te veel eischende. Het leven, zegt hij, is mij als een groot ijsveld waar ik op treden moet; hoe kan ik met zulk een bereidheid spreken, als in dit lied zich uitdrukt? O mijn broeder, doe het toch, door het geloof. De „raad Gods”, de eeuwige uitdrukking van Zijn wezen waarin Zijn wil gegrond is, schijnt bij het eerste aanzien een koele majesteit, iets waar men voor bukt maar dat men niet liefhebben kan, een koude almacht waar men zwijgend aan gehoorzaamt omdat men wel moet. Maar later blijkt het dat deze noodzakelijkheid niets anders was dan de noodzakelijkheid der allerteederste liefde. Haar vorm was hard, maar dit waren slechts de sterke vaste lijnen die een inhoud van liefelijke schoonheid omlijstten. Het was het forsich dreigend bevel van een vader die zijn kind op een gevaarlijke plaats ziet en het nu door schrik van daar jaagt: naderhand sluit hij het kind in zijn armen en weenende van blijdschap erkennen beide dat het niet anders heeft *kunnen* zijn, maar dat nu het doel der liefde heerlijk bereikt is. O laat u doodden, verbrijzelen, te niet maken door deze strengeleiding: zoodra gij van harte ook in dezen wilt wat God wil, breekt het zonnelicht eener levendmakende genade uit dezen nacht te voorschijn.

228

Gedrukt voor rekening van het NEDERLANDSCH GODSDIENSTIG TRAKTAAT-GENOOTSCHAP, en voor den handel verkrijgbaar gesteld, door tusschenkomst van D. B. CENTEN, Uitgever van het Genootschap, bij alle soliede Boekhandelaren

De Leden, die honderdtallen tot ledenprijs verlangen, kunnen die op franco aanvraag verkrijgen, door den Uitgever, adres: Depôt van het Genootschap O. Z. Voorburgwal bij de Stoofsteeg, K 115.

De Intekeningen voor het Lidmaatschap, tegen *f* 3 'sjaars, kunnen geschieden of rechtstreeks bij de Secretarissen, D^o. R. POSTHUMUS MEIJES en D^o. C. S. ADAMA VAN SCHELTEMA, of door middel der Afdeelingen en door den Uitgever aan bovengemeld adres.

